

УДК 339.543

Біленко О.В.¹, Губенко Д.С.²

¹ канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. БТЕ-0312 НУ «Запорізька політехніка»

ОПТИМІЗАЦІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЗА СПЛАТОЮ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

На сьогодні в Україні створено законодавчий механізм митного контролю. Однак, у зв'язку з євроінтеграційними процесами виникає необхідність його подальшої оптимізації. Одним із ключових напрямків оптимізації є вдосконалення митного контролю за сплатою митних платежів,

оскільки митні органи відіграють важливу роль у забезпеченні надходжень до державного бюджету та захисті економічної безпеки держави.

Важливо зазначити, що, незважаючи на надані митній службі України повноваження щодо контролю за сплатою митних платежів, є необхідність у розробці цілісної концепції організації цього контролю. Беручи до уваги важливу роль надходжень від експортно-імпорتنих операцій у структурі державного бюджету України, а також мінливість соціально-економічної та політичної ситуації, теоретичні та практичні аспекти контролю за сплатою митних платежів мають постійно перебувати в центрі уваги.

В Україні контроль за сплатою митних платежів покладено виключно на митні органи, до яких входять Державна митна служба, митниці та митні пости. Відповідно до законодавства про митну справу, ці органи контролюють:

- правильність розрахунку, своєчасність та повноту сплати митних платежів, а також заходи щодо їх примусового стягнення;
- дотримання правил переміщення валюти через кордон;
- класифікацію товарів для визначення ставок мита;
- митну вартість товарів, що є базою для оподаткування;
- країну походження товарів для застосування митних пільг.

Внаслідок запроваджених з 2022 року змін у законодавстві щодо митних платежів [1] митні органи змушені адаптувати свою контрольну діяльність. Ці зміни передбачають, зокрема, спрощення митних процедур для імпортерів, включаючи процеси сплати митних платежів.

У період воєнного стану, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 236 від 9 березня 2022 року, для імпорту товарів дозволено використовувати спрощені процедури митного оформлення. Це включає можливість подання попередньої митної декларації без пред'явлення товарів, або подання звичайної декларації на кордоні чи в будь-якому митному органі.

Крім того, під час воєнного стану передбачене пільгове оподаткування для певних товарів при їх імпорті, а також можливість відстрочення сплати митних платежів на підставі письмової заяви платника податків, поданої разом з митною декларацією.

За перші шість місяців 2024 року державний бюджет України поповнився на 280,9 млрд грн митних платежів. Однак, паралельно з цим, при імпорті товарів було надано пільг на суму 98,3 млрд грн, що становить 35% від загальних надходжень.

Порівняно з аналогічним періодом 2023 року, обсяг наданих пільг збільшився на 20,6 млрд грн (26%).

Розподіл пільг має наступний вигляд:

- 42,8 млрд. грн (43,5%) - пільги на товари «оборонного призначення»;

- 30,4 млрд. грн (31%) - пільги на підакцизні товари, зокрема тютюн;
- 15,7 млрд. грн (16%) - звільнення від мита на товари з країн, з якими Україна має угоди про вільну торгівлю, зокрема з ЄС;
- 5,3 млрд. грн (5,4%) - пільги на імпорт електромобілів;
- 4,2 млрд. грн. (4,1%) - інші пільги, передбачені законодавством [2].

Для підтримки економіки, забезпечення армії та стабільності енергетичної системи ВР України розширила перелік товарів, звільнених від мита та ПДВ. Це стосується, зокрема, генераторів, акумуляторів, обладнання для відновлення енергетичної системи та обладнання для розмінування.

Зміни в митному законодавстві, призвели до зменшення надходжень до державного бюджету. Це, у свою чергу, підвищує важливість митного контролю за сплатою митних платежів. Митні органи повинні ретельно перевіряти діяльність постачальників товарів, необхідно посилити контроль і боротися з порушеннями, такими як: заниження митної вартості, недостовірне декларування, ухилення від сплати митних платежів, відмивання доходів, нецільове використання пільг. Необхідно вдосконалити митний контроль, щоб усунути ці проблеми та збільшити надходження до бюджету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану [Електронний ресурс]: Закон України від 24 березня 2022 р. № 2142. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text> (дата звернення: 20.03.25). - Назва з екрана.

2. Обсяг пільг у I півріччі 2024 року [Електронний ресурс] // Державна митна служба України. – Режим доступу: <https://customs.gov.ua/news/zagalne-20/post/obsiag-pilg-u-i-pivrichchi-2024-roku-zbilshivsia-na-206-mlrd-grn-1679> (дата звернення: 20.03.25). - Назва з екрана.